

השפעות מצבי חירום על ילדים, בני נוער ומשפחות: מסקנות ומדיניות מבוססת מחקר בעקבות טבח שבעה באוקטובר ומלחמת "חרבות ברזל"

ממצאים עיקריים

חשיבותן של דמויות טיפול וחינוך כמשאב חוסן

התעניינותן של דמויות טיפול וחינוך בשלומם של בני נוער נתפסה על ידם כגורם חוסן רגשי המייצר תחושת שייכות ומפחית מצוקה.

אלימות במשפחה וחסמי דיווח

גורמי סיכון לאלימות במשפחה מועצמים בעת מלחמה (צפיפות מגורים, מצוקה כלכלית ופוסט-טראומה) ולצד זאת ישנו תת-דיווח ניכר. מרבית הפוגעים והנפגעים בעת המלחמה לא פנו לסיוע. זאת בעיקר בשל חוסר הכרה באלימות כבעיה הדורשת התערבות מקצועית או רצון "לא להעמיס" על המערכת.

מצוקה רגשית ודאגות מרכזיות

בתקופת המלחמה דיווחו בני נוער על תחושות עצב או דיכאון, דאגה או לחץ. הגורם המדאיג ביותר עבורם היה הקושי להתרכז בלימודים, ממצא התואם את הפגיעה ברצף החינוכי בעת חירום.

המלצות ליוזמות לתקופות חירום

מענה ממוקד לקושי רגשי-חברתי-לימודי

אספקת תנאים פיזיים ורגשיים המאפשרים לילדים ריכוז ולמידה, ככלי מרכזי לשמירה על שגרה ומניעת נשירה סמויה, לכלל הילדים ובפרט לילדים ובני נוער בסיכון.

הסרת חסמי דיווח על אלימות

ביצוע קמפיינים להגברת מודעות לכך שאלימות במשפחה (כולל אלימות מילולית וכלכלית) היא בעיה הדורשת טיפול מקצועי גם בשעת חירום ושימוש בשיטות "יישוג" אקטיביות.

אימוץ מודל איתור יזום ("מה נשמע?")

הפעלת מנגנוני איתור פראקטיביים המבוססים על פנייה ישירה וקבועה לאוכלוסיות בסיכון כדי לזהות מצוקות רגשיות שאינן מדווחות באופן ספונטני.

ילדים ובני נוער הם אוכלוסייה פגיעה במיוחד להשפעות המלחמה בשל היותם בשלבי התפתחות פיזיים ומנטליים ובשל תלותם במבוגרים לצורך הגנה וחזרה לשגרה. מחקרים מצביעים על כך שחשיפה לאירועי טרור ומלחמה מעלה את רמות הדיכאון והחרדה, ומחריפה תופעות של אלימות במשפחה וסיכונים שונים בתחום המוגנות האישית-משפחתית.

הממצאים והמסקנות שלהלן נשענים על מחקרים שנערכו במכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל במהלך מלחמת "חרבות ברזל":

1. סקר "מה נשמע?"

סקר שנערך בקרב 340 חניכי פנימיות שבפיקוח משרד הרווחה והביטחון החברתי לבחינת מצבם הרגשי וצורכיהם.

2. סקר "בזק" אלימות במשפחה

סקר שנערך בקרב מדגם מייצג של 1,529 משיבים בני 18+ לבחינת היקפי האלימות במשפחה בצל המלחמה.

3. סקירות ספרות ואטילוגיה

ניתוח השפעות המלחמה על שבעת תחומי החיים (רגשי-נפשי, בריאותי-פיזי, חברתי, לימודי-חינוכי, משפחתי, התנהגויותי סיכון והיכגעות מחוץ למשפחה) של ילדים ובני נוער.